

Vilan

Uit de boedel

Er was een huis ontruimd. De inboedel arriveerde doos voor doos bij de kringloopwinkel. Geen kinderen, geen belangstellenden, zo gaat het dan. Je hele leven in spullen komt in de verkoop.

Elke dag ging ik kijken, brandend nieuwsgierig. Uit de ene doos kwamen fotoboeken, postzegelalbums en eerdere dagenveloppen. Hier was een man die de halve wereld had rondgereisd, in de jaren 50 en later, het oertijdperk zonder internet en goedkope lijnvluchten. Uit een andere doos kwamen kwitanties van honderden en soms duizenden gulden, getekend in New York tot aan Den Haag. Een diamanthandelaar. Een foto met prins Bernhard, lachend. Er waren dozen vol souvenirs. Canada, Afrika, Suriname. Houtsnijwerk dat eruitzag of het ter plekke op een markt gekocht was, nog niet het standaardspul dat de toeristenwinkels later zouden verkopen.

De dozen hielden me bezig. Thuis keek ik rond met andere ogen. Waar gaan mijn boeken straks heen, en mijn kleren? Huisont-ruimingen zijn efficiënt voor nabestaanden. Het kost wat, en dan zijn ze van het gedoe af. Ik heb een huurhuis, dus dat moet bezemschoon worden opgeleverd, dat is een duurder pakket bij de huisont-ruiming. Maar ja, zelf doen is onbegonnen werk, dat snap ik wel. Zo kwam ik vanzelf tot het besef hoe tijdelijk mijn bezit is. Ik heb boeken van meer dan honderd jaar oud, die hebben al verschillende generaties mensen overleefd, en op een gegeven moment mij ook. Mijn plafondlampen zijn allemaal van rond 1908, voor en na mij schijnen ze gewoon door, alleen dan bij een ander, die even bewonderend omhoog kijkt als ik nu doe. Tenminste, dat is mijn idee.

De man in de kringloopwinkel zegt, dat het oude eruit gaat. De jonkies gooien zo een boek weg. Wat nostalgie is, dat weten ze niet. Het is een generatie die digitaal denkt en doet, en verder geen besef heeft. Misschien heeft de generatie erna weer dat gevoel, maar dan is deze kringloopwinkel al opgedoekt. Hij zegt ook, dat je je over die dingen niet druk moet maken. Dan opent hij weer een doos van de inboedel. "Kijk", zegt hij, "zie je die stenen? Misschien zit er een diamant tussen". Het zou best kunnen, gezien alles.

Dozen vol brokstukken van een leven, geleefd, verdwenen, vervlogen. Ik doe mijn best melancholiek te worden over de vergankelijkheid van het bestaan, maar dat lukt niet. Het was een machtig leven, en al is het nu slechts een inboedel, óóit was het geweldig.

Vilan van de Loo

NERMIN ALTINTAS, DIRECTEUR STICHTING YASMIN

‘Een huwelijk heeft alleen zin als partners gelijkwaardig zijn’

Haar doorzettingsvermogen en kracht om telkens voor zichzelf en voor andere vrouwen op te komen, vormen de pijler van haar bestaan.

Als ervaringsdeskundige pur sang voert Nermin Altintas, directeur van de Stichting Yasmin, het Haagse participatiecentrum voor (migrantenvrouwen), onverminderd strijd voor gelijkwaardigheid en (financiële) onafhankelijkheid van vrouwen.

Door Vera de Jonckheere

Nermin Altintas werd 49 jaar geleden geboren in de Turkse hoofdstad Ankara. Op haar elfde werd zij in het kader van gezinshereniging door haar ouders – die al acht jaar in Hengelo woonden – naar Nederland gehaald. Zij bracht haar middelbare schooltijd in Twente door en leerde tijdens een zomervakantie in Turkije op haar vijftiende haar aanstaande (nu ex-)man kennen. Terugkijkend benoemt zij wat ze als rebellerende puber destijds niet inzag. "De man op wie ik verliefd werd, was traditioneel ingesteld: heel anders dan mijn ouders en de sfeer waarin ik opgroeide. Ondanks hun bezwaren legden mijn ouders zich drie jaar later uiteindelijk neer bij mijn besluit om met hem te trouwen". Op haar achttiende was zij getrouwd en op haar negentiende kreeg zij haar eerste zoon. Genoot door de jaren tachtig- crisis verhuisde Altintas met zoon en man naar Den Haag waar zij een baan vond om in het levensonderhoud van haar gezin te kunnen voorzien. "Ik vond het ook toen al belangrijk om met beide benen in de samenleving te staan. Naast mijn parttime baan, vrijwilligerswerk en de volledige zorg voor gezin en huishouden had ik behoefte aan verdere scholing. Het werd een deeltijd hbo-opleiding sociaal-culturele vorming".

Emancipatie

Ze zegt het luchtig, alsof er geen wereld van strijd achterligt voor de actieve en voortvarende vrouw die zij ook toen al was, in een periode dat de emancipatie van migrantenvrou-

wen zelfs in gedachten nog ver weg was. "Organisaties in migrantenkringen werden alleen maar door en voor mannen opgericht, zij konden 's avonds en in de weekends vrijelijk bijeenkomen terwijl de vrouwen thuis bleven bij de kinderen". Haar ex-man was erop tegen dat zij een studie ging volgen, omdat het gezin daaronder zou lijden. "Met alle doorzettingsvermogen en kracht die ik in mij had, zei ik, sorry hoor, ik doe het tóch. Het 'mocht' vervolgens van hem, mits ik onverminderd zorg bleef dragen voor alle zorgtaken thuis". De communicatie raakte op een dieptepunt, zij werd bestraft voor haar wens om vooruit te komen, haar lasten werden niet verlicht maar verzwaard. "Helaas gebeurt dat nog steeds. Ik vrees dat er eigenlijk niet veel veranderd is: niet onder migranten, maar ik denk dat de emancipatie in vele Nederlandse gezinnen evenmin op niveau is". Halverwege haar studie besloot zij er de brui aan te geven: niet aan haar studie – zij studeerde af – maar aan de verbintenis met haar man. "Wat heb ik aan deze man als partner, dacht ik, als ik voor alles in mijn eentje moet

‘Veel te makkelijk om de oorzaak voor alles wat je niet bevalt buiten jezelf te zoeken’

opdraaien? En voor het inkomen én voor het huishouden én voor de zorg voor de kinderen? Een huwelijk heeft alleen zin als partners gelijkwaardig zijn en elkaar als zodanig appreciëren". Haar jongste zoon was twee op het moment dat ze besloot alleen verder te gaan. Ze spreekt met trots over haar zoons van 23 en 29 die zij – dat wekt geen verwondering – van jongsaf aan zelfredzaamheid en zelfstandigheid heeft bijgebracht. En respect voor meisjes en vrouwen. "Mijn jongens staan altijd klaar voor hun partner, ook in alle zorgtaken".

Strijd

Zo bewogen haar studie, haar loopbaan en haar leven zich tegen de stroom van haar eigen omgeving in. Zij heeft veel strijd moeten leveren om anderen te overtuigen, ook met vertegenwoordigers van de eigen sekse. "Ook uit die hoek werd aan mij getrokken, door de vrouwen als hoeders van traditionele waarden en normen. Zelfs in de ogen van mijn overigens zo liberale ouders beantwoordde ik niet aan het beeld dat zij zich gevormd hadden van 'de ideale moeder'. Voor hen impliceerde dit dat kinderen niet in de opvang thuis horen en dat een moeder idealiter geen tijd besteedt aan dingen buiten het gezin". De vele discussies leidden niet tot een breuk; met veel begrip voor de achtergrond van het standpunt van haar ouders wist Altintas de legitimiteit van haar eigen wensen en doelen duidelijk te maken. "Intussen hebben ze mijn levenshouding geaccepteerd. Trots? Dat zijn ze denk ik wel, maar in de Turkse cultuur is het credo 'bescheidenheid siert een mens' dominant, dus ze tonen het niet. Belangrijker is dat ze mijn keuzes respecteren en voor me

Foto: Piet Gispen

klaar staan als ik hun steun nodig heb".

Yasmin

Als alleenstaande moeder heeft zij hectische tijden gekend, ze maakt jonglerende bewegingen: het betekende met recht alle ballen in de lucht houden. "Het rennen en vliegen is sinds een jaar of tien in rustiger vaarwater terechtgekomen". Na veertien jaar parttime gewerkt te hebben bij Stichting HOF, de Haagse vrijwilligersorganisatie, maakte zij in 2002 de overstap naar de Stichting Yasmin, het participatiecentrum voor (migrantenvrouwen) aan de Haagse Brouwersgracht. Een plek voor vrouwen om zich te ontwikkelen en elkaar te ontmoeten. "Door mijn karakter, opleiding en eigen ervaringen ligt mijn hart nu eenmaal bij vrouwen en hun emancipatie- en ontplooiingsmogelijkheden. De in 1982 opgerichte stichting Yasmin zocht een nieuwe directeur, ik solliciteerde en werd aangenomen. Tot 2012 richtte Yasmin zich louter op Turkse en Marokkaanse vrouwen, maar intussen zijn we een participatiecentrum voor alle vrouwen; we hebben maar liefst 72 nationaliteiten onder ons dak". Op rustige, maar uitgesproken, gedecideerde toon zet zij uiteen op welke wijze zij en haar team – vijf vaste krachten (3 fte), twee tijdelijke dienstverbanden, 50 vrijwilligers en

'Afhankelijkheid van de overheid leidt evengoed tot een inperking van het individu'

eigen boezem. Het is veel te makkelijk om de oorzaak voor alles wat je niet bevalt buiten jezelf te zoeken. De Nederlandse samenleving dient de weg te vinden naar één samenleving met minder tegenstellingen". Zij houdt van Nederland, haar vaderland. Hier levert zij haar bijdrage, niet in Turkije dat zij haar vakantieland noemt.

Met de conferentie 'Haagse kracht is vrouwenkracht' op 13 november presenteert Yasmin zich aan Den Haag en viert zij de tweeënhalf jaar geleden ingezette transformatie tot participatiecentrum. Als voorbeeld van kracht in alle betekenissen van het woord treedt de Nederlands-Turkse cabaretier Funda Mühjde op. Gehandicapt na een auto-ongeluk, fietste zij in haar rolstoel – met haar handen – van Nederland naar Turkije. "Funda Mühjde illustreert treffend dat tegenslag niet hoeft te leiden tot stilzitten. Ga door, zegt zij. Petra Stienen interviewt twee van onze vrijwilligers die via ondersteuning en begeleiding van Yasmin een baan hebben gevonden: de cirkel is daarmee rond". De Yasmin-aanmoedigingsprijs ten bedrage van 1200 euro wordt uitgereikt aan een bijzondere vrouw als stimulans voor verdere stappen in haar leven richting werk of opleiding. "Hiermee zetten wij alle vrouwen in het zonnetje die krachtige stappen vooruitzetten naar zelfstandigheid en het leveren van een bijdrage aan de samenleving".

Zij is dankbaar wanneer een vrouw een eigen keuze heeft durven maken en de deur achter zich dicht heeft getrokken van het huis waarin zij dwang of geweld meemaakte. "Iedere inzet werpt zijn vruchten af. Door één mens te redden, red je er méér".

een actief bestuur van negen mensen – vooral kwetsbare vrouwen bijstaan en kracht geven om zichzelf te ontwikkelen en de arbeidsmarkt te betreden. "Het accent ligt op het streven naar financiële onafhankelijkheid. Zolang een vrouw afhankelijk is van het inkomen van haar partner is het minder eenvoudig om te ontsnappen aan een slecht huwelijk, soms zelfs inclusief geweld. Vrouwen willen we vervolgens niet laten vervallen in een nieuwe afhankelijkheid van sociale dienst en bijstandsuitkering. Afhankelijkheid van de overheid leidt evengoed tot een inperking van het individu". Altintas weet als geen ander dat een inkomen de weg opent naar vrije keuzes in het eigen bestaan.

Arbeidsmarkt

Ze hamert op talent identificeren, kennis opdoen, jezelf ontwikkelen en verrijken, met de blik gericht op de arbeidsmarkt. "Wat is nodig voor die gewenste baan? Wij bieden vrouwen die nog niet in staat zijn te participeren in het arbeidsproces de mogelijkheid om allereerst uit hun huis te komen, om zich heen te kijken, naar andere vrouwen te luisteren en zich te ontwikkelen in de richting die hen ligt". Niet alleen stuit zij bij de vrouwen door de veelheid aan nationaliteiten op de meest uiteenlopende culturen en omgangsvormen,

maar ook op zeer diverse niveaus van opleiding. Gemeenschappelijk hebben zij veelal een gebrek aan netwerk, rolmodellen uit eigen kringen en kennis van de Nederlandse taal. "We bieden alfabetiseringscursussen, verwijzen soms doornaar Mondriaan, en ontwikkelden zelf de Training STERK – de titel spreekt voor zich. Vrouwen komen hier tot bijvoorbeeld kookcursussen om via elkaars keukens op natuurlijke wijze drempels te slechten en meer over de anderen te weten te komen. Met dank aan ons zeer actieve bestuur dat over een uitgebreid netwerk beschikt, kunnen ook hoogopgeleiden via bijscholingen hun talenten en buitenlandse opleidingen geschikt maken voor Nederland". Een arts uit India lukte het wegens een andere diplomawaardering niet om hier haar vak uit te oefenen – 'je reinste kapitaalvernietiging!' – maar volgt dankzij interventie van bestuursvoorzitter en arts Hedwig Vos nu een artsenopleiding in Leiden. Yasmin spreekt alle samenwerkende partners aan op de talenten van 'haar' vrouwen, draagt zorg voor plaatsing en begeleiding in WijkLeerbedrijven, regelt stageplekken en verzorgt praktische arbeidsmarkttrainingen. "Onze vrijwilligers nemen hen mee naar vergaderingen, brengen ze in contact met werkgevers, geven aan hoe een curriculum vitae te schrijven

en via sociale media aan profiel en promotie te werken".

Hoofddoeken

In de 29 jaar dat zij in Den Haag woont, heeft ze de Haagse samenleving ingrijpend zien veranderen. "In 1987 had ik als vrijwilliger in de Schilderswijk nog volop contact met geboren en getogen Nederlanders. Anno 2014 zie ik er alleen nog vrouwen met hoofddoeken en sluiers – lang niet altijd uit vrije wil – en mannen met lange baarden en djellaba's. Den Haag is met circa 50 procent de stad met de grootste migrantengroep". Dit jaar wreekte zich de clustering toen conflicten van elders zich in het vreedzame Den Haag op straat leken te manifesteren. "De verspreiding kan beter. Door alle verschillende culturen in één wijk te herbergen zijn mensen geneigd zich te concentreren op de eigen cultuur, met een sterke onderlinge sociale controle of zelfs dwang. Ze zien overal alleen elkaar: op school, op straat, in winkels. Bestuiving blijft uit en segregatie wordt in de hand gewerkt". Zij realiseert zich dat het gebrek aan spreiding een economische achtergrond heeft. "Zodra migranten meer te besteden hebben, zoeken ze wel degelijk andere wijken op. Die ontwikkeling heeft natuurlijk tijd nodig maar intussen kan het geen kwaad dat de gemeente beziet of en hoe zij dit kan faciliteren. Een dank-

bare overheidstaak om in de wijk mogelijkheden tot carrièreperspectief te bieden. Niet alleen maar constateren waarom het niet gebeurt of niet kan". Zij heeft een concrete wens. Het volwassenenonderwijs focust te zeer op zorg, terwijl herintredende vrouwen van 35 jaar en ouder ook behoefte hebben aan beroepsopleidingen tot kapper, onderhouds- of techniekmedewerker. Opleidingen die nu niet voor hen openstaan.

Wij

Het is dagelijkse praktijk bij Yasmin om verschillen te overkoepelen en het zwart-witte wij-en-zij denken uit te bannen. "Er bestaan veel menselijke overeenkomsten, je raakt niets kwijt door te integreren. Wij en zij vormen een gezamenlijk Wij. De politiek zou ook meer mogen uitstralen dat het niet gaat om De Marokkaan of De Turk of De Vluchteling, maar dat we een eenheid, een saamhorigheid vormen. De verharde toon in samenleving en parlement doet mensen steeds meer teruggrijpen naar oude tradities". Altintas schuwt waar nodig een stevige toon niet. "Wanneer vrouwen afgeven op Nederland of klagen dat ze zich hier ongelukkig voelen, zeg ik onomwonden dat ze op zoek moeten gaan naar een land waar ze wel gelukkig kunnen worden. Doe niet zo verwend, neem je eigen verantwoordelijkheid, steek de hand in